

ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถ
ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

EFFECTS OF SOCIAL STUDIES INTRUCTION USING CASE STUDY METHOD ON DEMOCRACY
CONCEPTS AND CRITICAL THINKING ABILITIES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

นายวรุตม์ อินทฤทธิ์*

Warut Intarit

ผศ.ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา**

Assist. Prof. Walai Isarangkura Na Ayudhaya, D.Ed.

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนมโนทัศน์ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบวัดมโนทัศน์ประชาธิปไตย มีความเที่ยงเท่ากับ 0.81 2) แบบสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level X มีความเที่ยงเท่ากับ 0.71 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยวิธีการศึกษา จำนวน 9 แผน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิตด้วยการทดสอบค่าที่ (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Pondintarit@hotmail.co.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: p_walai@hotmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purposes of this research were to compare of Pre-Post democracy concepts of secondary school students as classified by high, medium and low social studies learning achievements by using the case study method, and to compare the Pre-Post critical thinking abilities of secondary school students as classified by high, medium and low social studies learning achievements by using the case study method. The participants were twenty-four tenth grade students at Samsenwittayalai School. The research instruments were the Democracy Concepts test with a reliability of 0.81 and the Cornell Critical Thinking Test, Level X with a reliability of 0.71. The experimental instrument consisted of the ninth case-study method lesson plans. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation, and t-test dependent.

The research results were as follows: 1) Democracy concepts of secondary school students as classified by high, medium and low social studies learning achievements after learning by using the case study method were higher than that before using the case study method at a 0.05 level of significance. 2) Critical thinking abilities of secondary school students as classified by high, medium and low social studies learning achievements after learning by using the case study method were higher than that before using the case study method at a 0.05 level of significance.

คำสำคัญ: การเรียนการสอนโดยวิธีกรณีศึกษา / มโนทัศน์ประชาธิปไตย / ความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจาร์ณญาณ

KEYWORDS: CASE STUDY METHOD / DEMOCRACY CONCEPTS / CRITICAL THINKING ABILITIES

บทนำ

ปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยเป็นผลมาจากการที่พลเมืองไทยยังไม่เข้าใจความหมายของประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) รายงานว่า นับเป็นเวลากว่า 70 ปีที่รัฐได้ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาประชาธิปไตย แต่ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของปรีญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ที่มองว่าแม้ว่าเยาวชนไทยจะได้รับการศึกษาจากรัฐเป็นเวลากว่า 15 ปีในโรงเรียน แต่การศึกษาของไทยยังไม่สามารถปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนได้ และปัจจุบันผู้เรียนก็ยังไม่เข้าถึงความหมายที่แท้จริงของประชาธิปไตย นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการคิด ดังรายงานการวิจัยของประทุม มงคลวรวรรณ (2539) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าปัญหาของการจัดการเรียนการสอนของครู คือ การสอนของครูเน้นความรู้มากกว่าการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ไม่ได้ใช้กระบวนการอภิปรายและฝึกการแก้ปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจในประชาธิปไตยและ ขาดการใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย

แนวทางพื้นฐานของการพัฒนาความรู้และความเข้าใจประชาธิปไตยต้องเริ่มจากการพัฒนามโนทัศน์ประชาธิปไตย ดังที่ Bernard Crick (อ้างถึงในวิชัย ต้นศิริ, 2557) อธิบายว่าการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยน่าจะต้องสอนมโนทัศน์ (Concepts) เป็นอันดับแรก การสอนมโนทัศน์มีความสำคัญเพราะมโนทัศน์เป็นรากฐานความเข้าใจของบุคคล (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533) มโนทัศน์เป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อความหมายทำให้คนเรามีความเข้าใจระหว่างกัน และเป็นรากฐานสำคัญของการสื่อสารด้วย (Arends, 2001) นอกจากนี้การพัฒนาระบวนการคิดก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนามโนทัศน์ประชาธิปไตย เพราะการคิดจะนำไปสู่ความเข้าใจมโนทัศน์อย่างถูกต้อง โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพราะเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งปวง (ทศนา แซมณีและคณะ, 2544) หากปราศจากการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยก็ไม่มีอาจสมบูรณ์ได้เลย (Jaramillo and Murillo, 2013)

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์ พบว่า กลวิธีการสอนสำคัญสามารถพัฒนามโนทัศน์ได้ คือ การนำเสนอตัวอย่าง ดังที่ Kauchak and Eggen (2003) เสนอว่า การเรียนรู้มโนทัศน์จะสำเร็จด้วยการใช้ตัวอย่างที่แสดงหรือบรรจุเนื้อหาหลักอันเป็นใจความสำคัญของมโนทัศน์นั้น ซึ่งหากมโนทัศน์ที่ต้องการสอนเป็นนามธรรมและเป็นมโนทัศน์ที่ซับซ้อนผู้สอนสามารถใช้วิธีการยกตัวอย่างเรื่องสั้นๆที่ต่างขึ้นนำเสนอแก่ผู้เรียน (ทศนา แซมณี, 2552) และตัวอย่างที่นักการศึกษาสามารถใช้เพื่อพัฒนามโนทัศน์ให้กับผู้เรียนมีหลายประเภท การใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือการสอนที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการนำเสนอตัวอย่างเพื่อการสอนมโนทัศน์ที่ยาก มโนทัศน์ที่ซับซ้อน และมโนทัศน์ที่นามธรรม (Kauchak and Eggen, 2003) นอกจากนี้การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษายังสามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ เช่น การศึกษาวิจัยของ ดนุชา สลิวศ์ (2555) ที่พบว่า การเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brooke (2006) ที่พบว่าการใช้กรณีศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการวิเคราะห์และส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนเสมือนจริงของผู้เรียนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นกลวิธีการสอนที่สามารถพัฒนามโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความหมายและองค์ประกอบของ มโนทัศน์ประชาธิปไตย พบว่า มโนทัศน์ประชาธิปไตยประกอบด้วย 9 มโนทัศน์ ได้แก่ 1) สิทธิ 2) เสรีภาพ 3) ความเสมอภาคและความเท่าเทียม 4) เสี่ยงข้ามมาก 5) การเลือกตั้ง 6) พหุวัฒนธรรม 7) ความรับผิดชอบ 8) นิติธรรม และ 9) การมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยเรื่องนี้ นอกจากจะมีเป้าหมายเพื่อพัฒนามโนทัศน์ประชาธิปไตยที่ถูกต้องและการพัฒนาความสามารถในการคิด

อย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนให้สูงขึ้นแล้ว ผู้วิจัยยังคาดหวังว่าผลการวิจัยจะมีประโยชน์ต่อวงการศึกษานักเรียนชาติสืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนโน้ตทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Designs) โดยการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตการศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่าง เป็น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 12 ที่ได้เรียนในรายวิชาพื้นฐาน ส.31102 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ "หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม" ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

1.1 แบบวัดมโนทัศน์ประชาธิปไตย ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ และได้ค่าดัชนี IOC สูงกว่า 0.5 และค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81

1.2 แบบสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level X ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตรวจสอบการใช้ภาษาและบริบทแวดล้อม และค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.71 อยู่ในพิสัยระหว่าง 0.67 – 0.90 ของค่าความเที่ยงมาตรฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษา รายวิชาพื้นฐาน ส.31102 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 9 แผนการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนี IOC สูงกว่า 0.5

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ศึกษา และดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการทดลอง จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดมโนทัศน์ประชาธิปไตย ใช้เวลา

ในการทำ 30 นาที สัปดาห์ต่อมาให้นักเรียนกลุ่มทดลองทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ Cornell Critical Thinking Test, Level X ใช้เวลาในการทำ 50 นาที หลังจากให้นักเรียนกลุ่มทดลองทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดมโนทัศน์ประชาธิปไตยและแบบสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level X ประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการอภิศึกษา กับนักเรียนกลุ่มทดลอง ม.4 ห้อง 12 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัยตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2558 ถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 รวมเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 11 สัปดาห์ หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการอภิศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดมโนทัศน์ประชาธิปไตยให้เวลาการทำ 30 นาที และแบบสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level X ให้เวลาในการทำ 50 นาที และจึงนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนมโนทัศน์ประชาธิปไตยและคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ประชาธิปไตยระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยวิธีการอภิศึกษา โดยคำนวณ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิตด้วยการทดสอบค่าที (t -test dependent) โดยจำแนกนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการอภิศึกษา และ 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการอภิศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการอภิศึกษา แสดงข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าที (t-test dependent) เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนโน้ตสนั้ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างก่อนและหลังการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการนั้ศึกษา โดยจำแนกนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ

ระยะเวลา	N	(\bar{x})	S	T	Sig.
ก่อนทดลอง	24	15.17	3.40	6.350	0.00*
หลังทดลอง	24	17.83	3.17		
ก่อนทดลอง(กลุ่มสูง)	8	17.88	2.53	4.314	0.004*
หลังทดลอง (กลุ่มสูง)	8	20.75	1.28		
ก่อนทดลอง(กลุ่มปานกลาง)	8	14.63	2.88	4.202	0.004*
หลังทดลอง (กลุ่มปานกลาง)	8	17.88	1.96		
ก่อนทดลอง (กลุ่มต่ำ)	8	13.00	3.02	2.525	0.04*
หลังทดลอง (กลุ่มต่ำ)	8	14.88	2.90		

*P< 0.05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการนั้ศึกษาจำแนกนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำมีโน้ตสนั้ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\bar{x}_{\text{ก่อนเรียน}} = 15.17$, $\bar{x}_{\text{หลังเรียน}} = 17.83$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการนั้ศึกษา

ตาราง 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าที (t-test dependent) เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างก่อนและหลังการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการณีศึกษา โดยจำแนกโดยจำแนกนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ

ระยะเวลา	N	(\bar{x})	S	T	Sig.
ก่อนทดลอง	24	37.54	8.42	9.078	0.00*
หลังทดลอง	24	44.42	7.60		
ก่อนทดลอง (กลุ่มสูง)	8	39.38	6.05	5.974	0.001*
หลังทดลอง (กลุ่มสูง)	8	46.13	4.19		
ก่อนทดลอง (กลุ่มปานกลาง)	8	44.38	3.81	4.357	0.003*
หลังทดลอง (กลุ่มปานกลาง)	8	50.75	4.06		
ก่อนทดลอง (กลุ่มต่ำ)	8	28.88	6.22	5.123	0.001*
หลังทดลอง (กลุ่มต่ำ)	8	36.38	5.73		

*P< 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการณีศึกษาจำแนกนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (\bar{x} ก่อนเรียน = 37.54, \bar{x} หลังเรียน =44.42)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านมโนทัศน์ประชาธิปไตย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ มีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังจากการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการณีศึกษาสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rybarczyk, et al. (2007) ที่ได้ศึกษาผลของใช้กรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและความเข้าใจมโนทัศน์เรื่องการใจระดับเซลล์ของนักเรียนพบว่า นักเรียนเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเมื่อเทียบกับผู้เรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยกรณีศึกษามีการเรียนรู้ดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญและมีทักษะการคิดขั้นสูงเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการสอนด้วยกรณีศึกษาของ

Standford University (1994) ที่ระบุว่าการใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนวิเคราะห์ ประเมินผล ประยุกต์ใช้ข้อมูล รวมทั้งการเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concepts) จากเนื้อเรื่องที่เรียนได้ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษาจากแนวคิดของสถาบันการศึกษานักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ Standford University (1994), Ramonwski (2009), Choi and Lee (2009) (อ้างถึงในดนูชา สลึงค์, 2555), นคร พันธุนรงค์ (2549) และทิสนา แคมณี (2552) จนได้กระบวนการสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้นำเสนอกรณีศึกษา เป็นขั้นตอนที่ครูนำเสนอกรณีศึกษาจากเรื่องราว สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งและซับซ้อน 2) ชี้นำระบุประเด็นปัญหาเป็นขั้นที่ครูตั้งประเด็นคำถามระบุประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข 3) ชี้นำวิเคราะห์กรณีศึกษาเป็นขั้นตอนที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษาจากมุมมองและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย 4) ชี้นำการอภิปราย เป็นการอภิปรายเพื่อตัดสินใจ หาข้อสรุปร่วมกันภายใน กลุ่มและนำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม 5) ชี้นำสรุปผล เป็นขั้นตอนที่ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบอย่าง สรุปสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่และนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้เรียน

การเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อพัฒนา มโนทัศน์ประชาธิปไตย 9 เรื่อง ได้แก่ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียม เสี่ยงข้ามมาก การ เลือกลง พหุวัฒนธรรม ความรับผิดชอบ นิติธรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้กับนักเรียน เนื่องจากเป็น กระบวนการที่สอดคล้องกับกับหลักการเรียนการสอนมโนทัศน์ ดังที่นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศเสนอไว้ คือ การนำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนคุณลักษณะสำคัญของมโนทัศน์ กับตัวอย่างที่ไม่ใช่คุณลักษณะของมโนทัศน์ ที่ต้องการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนวิเคราะห์จนนำไปสู่ความเข้าใจมโนทัศน์อย่างถูกต้อง โดยตัวอย่างที่เหมาะสม ที่สุดในการนำเสนอเพื่อพัฒนามโนทัศน์ประชาธิปไตย คือ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา เพราะกรณีศึกษาเป็น เครื่องมือที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการนำเสนอตัวอย่างเพื่อการสอนมโนทัศน์ที่ยาก มโนทัศน์ที่ซับซ้อน และ มโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม (Kauchak and Eggen ,2003)

การเรียนการสอนโดยวิธีการศึกษามีประโยชน์ต่อการพัฒนามโนทัศน์ประชาธิปไตยหลายประการ เริ่มจากขั้นตอนของการนำเสนอกรณีศึกษา ในขั้นนี้ผู้วิจัยเลือกนำเสนอเรื่องราวสั้นๆที่สะท้อนมโนทัศน์ ประชาธิปไตยโดยให้นักเรียนทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหา จากนั้นเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์กรณีศึกษาซึ่งมี ความสำคัญต่อการสร้างมโนทัศน์ประชาธิปไตยของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะได้วิเคราะห์ว่าประเด็นที่เป็น ลักษณะสำคัญ และประเด็นใดที่ไม่ใช่ลักษณะสำคัญของมโนทัศน์ประชาธิปไตยที่ครูกำลังสอน ตัวอย่างเช่น การสอนมโนทัศน์เรื่อง เสรีภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอกรณีศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การแสดงความคิดเห็น การ ชุมชุมทางการเมือง การพูด การพิมพ์ การกระทำผิดกฎหมายและการใช้ความรุนแรง โดยขั้นตอนนี้ นักเรียนจะ ได้แยกแยะว่าความหมายของเสรีภาพคืออะไร มีขอบเขตอย่างไร และเนื้อหาส่วนไหนของเรื่องที่ไม่ใช่ ความหมายหรือลักษณะสำคัญของเสรีภาพในสังคมประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือการอภิปราย กรณีศึกษาซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มจะนำข้อสรุปมาอภิปรายร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะได้มุมมองที่มีต่อ กรณีศึกษาหลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจมโนทัศน์ประชาธิปไตยของนักเรียน

อีกครั้ง ด้วยการยกสถานการณ์สั้นๆที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ประชาธิปไตย และตั้งคำถามนักเรียนว่าจากสถานการณ์ที่ครูยกมาสอดคล้องกับมโนทัศน์ประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไรก็ตามนี้เป็น การตรวจสอบความเข้าใจมโนทัศน์ของนักเรียน เพื่อให้แต่ละกลุ่มทบทวนว่าคำตอบของตัวเองว่าถูกต้องหรือไม่ วิธีการนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการสอนมโนทัศน์ของ Arends (2001) ที่อธิบายไว้ว่า ครูควรนำเสนอ ตัวอย่างและสิ่งที่ไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์นั้นเพิ่มเติมเพื่อทดสอบความเข้าใจมโนทัศน์ของนักเรียน

ปัจจัยสำคัญอีกประการที่ทำให้นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์ประชาธิปไตยมากขึ้นเป็นผลมาจากการเขียน และการวางองค์ประกอบของกรณีศึกษา โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาประเภทเผชิญสถานการณ์ (The situation case) และกรณีศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์ (situational critical incident case) ซึ่งเป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์สั้นๆ เปรียบเทียบความสำเร็จและความล้มเหลวของเหตุการณ์ โดยใช้วิธีการเขียนกรณีศึกษาตามแนวคิดของ Land (2007) เป็นหลักสำคัญ โดยเริ่มต้นจากการวาง วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ และเขียนกรณีศึกษาในรูปแบบของการเล่าเรื่อง (structuring in narrative style) ที่บรรยายลักษณะสำคัญของตัวละคร การบอกว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และการ อธิบายสภาพความขัดแย้งหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการให้ผู้เรียนแก้ไขที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended) โดยจัดองค์ประกอบของเรื่องตามลำดับเวลา ก่อนหลังและความสำคัญของเรื่อง เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจสาระสำคัญได้ง่ายขึ้นและนำมาสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย กรณีศึกษาแต่ละเรื่องยังมีลักษณะบูรณาการระหว่างสถานการณ์ประชาธิปไตยในสังคมไทยหรือสังคมโลก กับสาระหน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต รวมทั้งมโนทัศน์ประชาธิปไตยทั้ง 9 เรื่อง การเรียนการสอนสังคม ศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาจึงไม่เพียงทำให้ผู้เรียนเข้าใจมโนทัศน์ประชาธิปไตยมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ในเรื่องหาสาระวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมมากขึ้นอีกด้วย

กรณีศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละคาบยังมีส่วนสำคัญที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นคือ คำตอบของกรณีศึกษาแต่ละเรื่อง นำไปสู่การถกเถียงและการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางเพื่อหาคำตอบ ร่วมกัน นักเรียนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ตอบคำถาม ผู้ค้นหาคำตอบ ผู้นำการอภิปราย รวมถึงการเป็นผู้ตั้งคำถาม ในประเด็นต่างๆเพิ่มเติม การเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษาจึงเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความ กระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น โดยจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดระยะเวลา 11 สัปดาห์ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามและตั้งประเด็นคำถามจากกรณีศึกษามากขึ้น ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Washull (2005) ที่ระบุว่า กรณีศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนมากขึ้น และวิจัยของ Brooke (2006) ที่สรุปว่า วิธีการศึกษาเป็นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (learning by doing) เป็นกลยุทธ์ของการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (active learning strategy) ที่ให้โอกาส นักเรียนฝึกการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นรายบุคคลหรือในรูปแบบของทีม

นอกจากนี้จากการตรวจคำตอบในใบงานที่ผู้วิจัยได้มอบหมายให้กับนักเรียนทำกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหา สังเคราะห์องค์ความรู้จนนำไปสู่การอธิบายความหมายของมโนทัศน์ ประชาธิปไตยในแต่ละเรื่องได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ที่สอดคล้องกับมโนทัศน์

ประชาธิปไตย และสถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับนวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจนวัตกรรม
ประชาธิปไตยเรื่องต่างๆได้เป็นอย่างดี

ด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลัง
เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ มีความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brook (2006) ที่พบว่าการใช้วิธีการศึกษา
(Case method) ในการสอนออนไลน์สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักเรียนได้ รวมทั้งงานวิจัยของ ดนุชา สลึงค์ (2555) ที่ได้ศึกษาผลของการเรียนด้วย
กรณีศึกษาบนเว็บที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามและการคิดสะท้อนที่มีต่อการคิดวิจารณญาณของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีพบว่าการใช้กรณีศึกษาและการใช้เทคนิคการตั้งคำถามส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด
อย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นทุกครั้งของการประเมิน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพัฒนาความสามารถในการคิด
อย่างมีวิจารณญาณ ทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดของ Ennis ได้แก่ 1) การระบุข้อสันนิษฐานเบื้องต้น
(Assumptions) 2) การอุปนัย (Induction) 3) การนิรนัย (Deduction) 4) การตัดสินความน่าเชื่อถือของ
ข้อมูลและการสังเกต (Credibility and Observation) โดยสามารถวัดได้จากแบบสอบ Cornell Critical
Thinking Level, X ของ Ennis and Millman (2005)

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นผลมา
จากการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษา เนื่องจากทุกขั้นตอนของการสอนเป็นการฝึกทักษะที่
จำเป็นต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งการระบุประเด็นปัญหาและข้อสันนิษฐานจากกรณีศึกษาเพื่อทดสอบว่า
สิ่งที่นักเรียนคิดในเบื้องต้นมีความถูกต้องหรือไม่ การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ทำให้นักเรียนแยกแยะข้อเท็จจริง
และข้อคิดเห็นออกจากกันได้ รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลทุกแง่มุมของเรื่อง โดยขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการ
คิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมากที่สุดคือขั้นการอภิปรายกรณีศึกษาเนื่องจากในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะ
ได้รับมุมมองและคำตอบที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้คำถามเพื่อทดสอบกระบวนการคิดของนักเรียนว่า เพราะ
เหตุใดจึงนำมาสู่ข้อสรุปดังกล่าว นอกจากนี้การใช้วิธีการศึกษายังเป็นการฝึกทักษะการทำงานร่วมกันที่เปิด
โอกาสให้นักเรียนสามารถโต้แย้งและถกเถียงอย่างสร้างสรรค์จนนำไปสู่ข้อสรุปสมเหตุสมผล

การบริหารจัดการชั้นเรียนที่เป็นประชาธิปไตยเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนทุกกลุ่มมี
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น เพราะประชาธิปไตยทำให้นักเรียนมีสิทธิ เสรีภาพและความ
เสมอภาคในการแสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน โดยสะท้อนได้อย่างชัดเจนจากขั้นตอนการวิเคราะห์ และการ
อภิปรายกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับคำตอบของทุกคนว่าไม่มีคำตอบใดที่ผิดเพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะแสดง
ความคิดเห็นทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างและหลากหลายในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ

ทิสนา แคมณี (2552) ที่เสนอเทคนิคของการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างไว้ว่า คำถามสำหรับการอภิปรายนั้นจะไม่มีคำตอบที่ถูกผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น ดังนั้นชั้นเรียนประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดบรรยากาศของการโต้แย้งกันอย่างสร้างสรรค์ การรับฟังซึ่งกันและกัน และการถกเถียงกันจนนำไปข้อสรุปที่สมเหตุสมผล ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilmer (2002) ที่อธิบายไว้ว่าการส่งเสริมประชาธิปไตยในชั้นเรียน การฝึกให้นักเรียนโต้แย้งและการอภิปราย รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เมื่อได้จัดกลุ่มกันเองมากกว่าการถูกจัดกลุ่มให้ ผู้วิจัยจึงให้อิสระนักเรียนในการเลือกสมาชิกในกลุ่มด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis and Wilcock (2003) ที่อธิบายว่า การใช้กรณีศึกษาสามารถเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแบ่งปันความรู้ส่วนบุคคลและประสบการณ์ในกลุ่ม การเลือกสมาชิกในกลุ่มจึงต้องแน่ใจว่าสมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้

ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ทำให้การเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำมีมีโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการนำผลวิจัยไปใช้

ครูสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษาไปในการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนามโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษารวมทั้งพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษา และสามารถนำแบบวัด Cornell Critical Thinking Test, Level X ไปใช้ในการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ทั้งในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ก่อนการจัดการเรียนการสอนครูควรเตรียมกรณีศึกษาให้พร้อม แหล่งที่มาของกรณีศึกษา ครูสามารถนำมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ ตำรา บทความ สื่อออนไลน์หรือแม้จากประสบการณ์ของครูเอง โดยสิ่งที่ต้องคำนึงถึงการสร้างกรณีศึกษา คือกรณีศึกษาควรเป็นเนื้อหาที่อยู่บนพื้นฐานของเรื่องจริง สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในเรื่องที่สอน และให้ข้อมูลทั้งเชิงบวกและเชิงลบกับนักเรียน โดยกระตุ้นให้นักเรียนตั้งสมมติฐาน สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจนนำไปสู่มโนทัศน์ในเรื่องที่เรียนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การอภิปรายกรณีศึกษาเป็นขั้นตอนสำคัญมาก ดังนั้น ครูควรจัดบรรยากาศชั้นเรียนที่เป็นประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม การสลับตำแหน่งการอภิปรายในแต่ละสัปดาห์เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีบทบาทได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน การฝึกให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นต่าง การให้ความสำคัญกับทุกคำตอบในชั้นเรียนและคำถามที่ครูใช้ควรเป็นคำถามปลายเปิด ไม่มีคำตอบที่ตายตัว ไม่มีคำตอบที่ผิด แต่เน้นคำถามที่ตรวจสอบการใช้เหตุผลของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาแนวทางการนำการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านอื่น ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการคิดแก้ปัญหา (Problem solving) และแนวทางการนำการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนด้านอื่นๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการฟังพูดอ่านเขียน ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังสามารถนำกรณีศึกษาไปใช้เป็นฐานความรู้ (Based-Learning) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือเพื่อศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- دنۇخا سلىۋىسكى. (2555). *ผลของการเรียนด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามและการคิดสะท้อนที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แชมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ทิตินา แชมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นคร พันธุ์รงค์. (2549). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนรู้อย่างมีความสุข*. สืบค้นจาก <http://www.yupparaj.ac.th/education/topic102.doc>
- ประทุม มงคลวรารณ. (2539). *สภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปริญญา เทวานานุมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง Civic Education*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วิชัย ต้นศิริ. (2557). *ศาสตร์การสอนความเป็นนักประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษามูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *แนวทางการใช้คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยตามจุดเน้นที่ 3 ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

ภาษาอังกฤษ

- Arend.R. (2001). *Learning to teach*. Boston: McGraw-Hill.
- Brooke.S.L. (2006). *Using the case method to teach online classes: Promoting socratic dialogue and critical thinking skills. International Journal of Teaching and Learning in Higher Education, 18*(2), 142-149.
- Davis.C.and Wilcock.E. (2003). *Teaching materials using case studies*. Liverpool: The UK centre for materials education.
- Ennis.R.H and Millman.J.(2005). *Cornell critical thinking test, level x*. Michigan: McNaughton & Gunn.
- Jaramillo.R. and Murillo.G. (2013). *Education and critical thinking for the construction of citizenship: An Investment toward strengthening democracy in Americas. Policy Brief Series: Education and Democracy, 4*, 1-20.
- Kauchak.D.P.and Eggen.P.D. (2003). *Learning and teaching: research-based methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Land.J.L.(2007). *Case writing guide. schreyer institute for teaching excellence*. Retrieved from <http://www.schreyerinstitute.psu.edu/pdf/casewritingguide.pdf>
- Romanowski.M.H. (2009). *Teaching using case studies. Qatar University*. Retrieved from http://www.qu.edu.qa/offices/ofid/presentation_Spring2009/1_Teaching_Using_Case_studies_1.pdf
- Rybarczyk†.B.J, et al. (2007). *A case-based approach increases student learning outcomes and comprehension of cellular respiration concepts. BIOCHEMISTRY AND MOLECULAR BIOLOGY EDUCATION, 35*(3), 181-186
- Stanford University. (1994). *Speaking of teaching. STANFORD UNIVERSITY NEWSLETTER ON TEACHING, 5*(2), 1-4.
- Washull.S.B. (2005). *Predicting success in online psychology courses: Self-discipline and motivation. Teaching of Psychology, 32*(3), 190-192.
- Wilmer.F.(2002). *Pedagogy and politics: Democracy in the classroom. Montana State University-Bozeman*. Retrieved from <http://www.montana.edu/facultyexcellence/Papers/ideological%20conflict.pdf>

